

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת

223

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762236 מופץ בכל הארץ ב-70,000 עותקים

"אַתֶּם נֹצְבִים הַיּוֹם כְּלָכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם רְאִישֵׁיכֶם
שִׁבְטֵיכֶם זְקֵנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל"

הדוגמה האישית גדולה מן התוכחה

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

יש לו הרגשה חזקה פנימית, הרי הוא מעצמו משפיע על אחרים ומדרבן אותם לנהוג לפי דעתו והרגשתו ומפגין על כך אחריות מלאה ואם אנו בישיבה רואים איך תלמידים אפילו ב'אלול' מזלזלים בלמוד המוסר ובתפילה בצבור, הרי זו בחינה שגם בנו חסר.

ועל כגון דא פירש רש"י על הפסוק (דברים כט): "הַנְּסִתְרַת לַה' אֱלֹהֵינוּ" - 'ואם תאמרו מה בידינו לעשות? אתה מעניש את

הרבים על הרהורי היחיד' אבל באמת מהנגלות הוכחה ובחינה על הנסתרות, קרירות בבית המוסר באלול מוכיחה היכן עומדים הראשים והאחרים ומי שבידו למחות ואינו מוחה נתפס על עון הזולת והתורה מטילה חובה זו על "כל אִישׁ יִשְׂרָאֵל" וכן דברי חז"ל על הפסוק (דברים כז): "אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת" - כי מי שלמד ועשה אך יש בידו להקים ולהחזיק ולא הקים הרי הוא בארור עי"ש.

ועוד יותר נורא שהתורה תובעת אף על "אֲשֶׁר אֵינָנו פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם" והרמב"ן כותב בענין (שם כט): "שָׂרֵשׁ פְּרָה רֹאֵשׁ וְלַעֲנָה" - 'ואמר פרה ראש, לרמוז כי משרש מתוק לא יצא מר וכל אשר לבכו

המשך בעמ' 2 <<<

גם על "אֲשֶׁר אֵינָנו פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם", אפילו על כל העולם הקרובים והרחוקים ולדוגמא: אם רואים שמתעוררים ליסד ישיבות במקומות אחרים, הרי זו מעלת ומידת גדלות וחסידות אך לא חובה וגם במלכותא דארעא לא רואים שאחד נענש עבור מעשה השני. אמנם היטלר ימ"ש הוציא משפחות שלמות להורג בגלל חטאו של אחד, אך זו היתה גזירה נוראה מן השמים, אבל בדרך כלל כל איש חייב ואחראי למעשיו בלבד וכאן השי"ת הרחום והחנן כורת ברית מיוחדת, כדי שכל אחד ימנע מהשני "לְעֵבֵר אֶת פִּי ה'" (במדבר כב). מדוע?

אלא כמו שאנו תמיד אומרים, היכן מתגלית מהותו האמיתית של האדם, בבחינת הראשים והמנהיגים, בדבר שאדם

ה'אור החיים' הקדוש שואל כאן שתי שאלות: א. מדוע התורה מפרטת "רְאִישֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם" הרי כבר אמרה "כְּלָכֶם" וכולם כלולים במלה זו?

ב. מה טעם הברית הזו הרי בסמוך כתוב: "אֵלֶּה דְבָרֵי הַפְּרִיִת"?

ומתרץ בעל ה'אור החיים': כי כונת משה בברית זה הוא להכניסם בערבות זה על זה, כדי שישתדל כל אחד בעד חברו לבל 'יעבור פי ה' ויהיו נתפסים זה בעד זה,

"כְּלָכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל" ערבים זה לזה, הראשים על כל ישראל, "שִׁבְטֵיכֶם" על השבט, "כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל" על בני ביתו יעו"ש.

הרי מכאן שיש צורך בברית מיוחדת נוספת בגלל הערבות בין בני ישראל ולכאורה מהו יסוד תביעת התורה מהאדם גם על רעהו וכ"ש על כל ישראל, אם למשל אנו רואים בישיבה כמה תלמידים מתרשלים ולומדים בקרירות בבחינת "פֶּן יֵשׁ פְּכֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה... אֲשֶׁר לָכְבוּ פְּנֵה הַיּוֹם" (דברים כט). מה אנחנו אשמים? וכי לא מספיק כל התביעות שיש לכל אחד על עצמו וכל העמל שהוא משקיע, אלא צריך ברית שניה על ערבות ואחריות על הזולת?

יתירה מכך, התורה הקדושה תובעת

"אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל"

מרגיש ממילא אחריות על הצבור וכך יקל עליו להשפיע. מכאן אנו צריכים להתעורר ולהתחזק מאחר ובנו תלויים גם אחרים והמדרגה שבה אנו עומדים נמדדת לפי כח השפעתנו על סביבתנו ועל הערכות והאחריות שלנו כלפי הזולת וכאמת מידה זו גם נמדדים מעשינו ביום הדין הקרב ובא, ככל שנצליח להשפיע על השכנים הקרובים אלינו, כך נזכה בעז"ה להיות זכאים בדין. (דגל המוסר). ■

זה שואלים חז"ל ('ברכות' לג:): 'אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא? אין! לגבי משה מילתא זוטרתא היא'. ואם משה הרגיש בעצמו את היראה כ'מילתא זוטרתא', הרי שהרגיש את הכח והיכולת לתבוע אותו דבר מכלל ישראל, כאילו גם אצלם זה חייב להיות בבחינת 'מילתא זוטרתא' והדוגמא האישית משפיעה על הזולת יותר טוב ומשכנעת יותר מהשפעה ע"י הטפת מוסר ותוכחות וכמה שהאדם גבוה ברגשותיו ובהשגותיו, כך הוא

שלם עם השם הנכבד ולא הרהר כלל בע"ז לא יוליד מודה בה'. אם האדם בהרגשה גבוהה לא תתכן שום תקלה על ידו ועל זרעו ואם רואים תקלה זוהי בחינה על האדם, ככל שנלמד מוסר ב'אלול' ונפתח בתוכנו הרגשת יום הדין ואימת הדין, כך נרגיש אחריות גם על סביבתנו וכך הראה משה רבנו כשתבע את בני ישראל על היראה. **"ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך פי אם ליראה"** (דברים י). ועל

עלי הגיון

"ואנכי הסתר אסתיר פני"

ההסתרה גם היא לטובה

אז "ואנכי אעלה גם עליה" היינו: שתזכה למעלה יתרה וזהו "גם עליה" והבן, וזהו: "ה' ההלך עמך" (דברים לא) תמיד הן בירידה והן בעליה, אז "לא ירפה ולא יעזבך" ותרגומו: 'לא ישיבוקך ולא ירחיקיך' היינו: אפילו כשנסתרת לפעמים מכל מקום לא להרחיק ממך הוא כנ"ל. והוא שמרמז כאן "ואנכי הסתר" היינו: כשתתן לב להבין שאנכי הוא בהסתרה, אז "אסתיר" על דרך 'הדסה' היא אסתר ו'הרס' מספר 'חיים' עם הכולל, והיינו: שאז תוכל לאור "באור פני מלך תיים" (משלי טז). וזהו: "אסתיר פני". וזהו סוד 'ראש השנה' ו'סוכות', בתחילה "בפסה" היינו: שיש הסתרה ואחר כך ב'סוכה' באתרוג ובחיים, כי 'לולב' ו'הרס' שניהם מספרם 'חיים' כנ"ל שזוכה לאור "באור פני מלך תיים" וכו' והמשכיל יבין. (דגל מחנה אפרים' עה"ת). ■

מקודם. וזהו: "אנכי ארד עמך" (בראשית מו ד). היינו: כשתתן לב ותבין שאפילו בירידה יש גם כן "אנכי" היינו: ההסתרה שנסתרת עצמי ממך היא גם כן לטובתך,

"ואנכי הסתר אסתיר פני" והוא לכאורה תמיהה גדולה איך אפשר שהקדוש ברוך הוא יסתיר פניו מישראל חלילה ואיך יהיה להם חיות ותקומה כי זה כל חיותם של ישראל עם קרובו שנקראים בנים למקום? אך דהנה המשל הוא: למלך שעשה כמה מחיצות באחיות עינים לפני היכלו שלא יוכלו להכנס אליו ונסתרת שם ועשה חומות ואש ונהרות באחיות עיניים הכל לפי בניו, והנה מי שהיה חכם נתן לב לדבר איך אפשר שאביו הרחמן לא יתרצה להראות פניו לבניו ידידיו אין זה כי אם אחיות עיניים והאב רוצה לנסות אם ישתדל הבן לבוא אליו ובאמת אין שום הסתרה, והנה מיד כשמסר לנפשו לילך בנהר נסתר אחיות עינים ועבר בו וכן בכל המחיצות עד שבא להיכל המלך, ויש טפש שירא להתחיל לעבור המחיצות ויש שעובר המים וחוזר מפני

'לברכה ולא לקללה'

ה'בן איש חי' בפרשת נצבים מביא בשם החיד"א ובשמו רמזים נפלאים כיצד נהפכות כל הקללות לברכות

וכאמור, הברכות שאתה תזכה להם, אינן ברכות מיוחדות, אלא שהקללה עצמה נהפכת לברכה. והרמז: המילים **'וְהַקְלִלָה אֶשֶׁר'** הם בגימטריא - **'עֲזָרָת'** (677) וכפי שהזכרנו בשם החיד"א, כי ה'**רְעוּת**' שבקללות הופכות להיות **'עֲזָרָת'**.

אך כל זה, בתנאי שתהיה דבוק אחרי השם, באחדות גמורה, ושמו היחיד והמיוחד יתווסף למספר **'רְעוּת'** שיש בקללות, ויהפוך ל'**עֲזָרָת'** - לברכות. וכך אפשר לרמוז בפסוק (קהלת ט יח): **'וְחֹטֵא אָחָד יֵאָבֵד טוֹבָה הַרְבֵּה'**. חטא הוא כידוע מלשון חסרון (כמו שפרשו את הפסוק: **'מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנְּפֵשׁ'** (במדבר ו) שנאמר גבי נזיר, וכמוכה בעוד מקומות). והפירוש: **'וְחֹטֵא אָחָד'**, אם מחסר ח"ו ממדת אחדותו יתברך, אז **'יֵאָבֵד טוֹבָה הַרְבֵּה'** כי ה'**רְעוּת**', לא יהיו **'עֲזָרָת'**, רק אם יתווסף על הקללות מספר אחד, המורה על שמו של הקב"ה.

בהתאם לדברים האמורים, נוסף רמז נוסף. תקיעת התרועה היא תקיעה של יללה, המעוררת את לב האדם על עוונותיו, כדי שיחזור בתשובה. התעוררות של שברון לב המביאה לתשובה והתחזקות, מצילה את האדם מהקללות שבתורה תרועה רומז **לתרע"ו** הקללות שיש בספר 'דברים', הספר החמישי שבספר התורה. כי התרועה הבאה עם התעוררות ותשובה תציל מכל קללה ושבר. ('אדרת אליהו' מובא בפניני הבן איש חי) ■

קטן' (ט): כאשר המכרך שזר בתוך דבריו ביטויים הנראים כקללה, כמו: **'תזרע ולא תחצד... ליחרוב ביתך... ולא תחזי שתא חדתא'**.

עד שפירושוהו לטובה ולברכה, כך: **'תזרע ולא תחצד'** - תוליד בנים ולא ימותו. **'ליחרוב ביתך'** - שייחרב בית הקבר שלך, שלא תמות. **'ולא תחזי שתא חדתא'** - שלא תמות אשתך ואתה תינשא לאשה אחרת, ותחוג את השנה החדשה לנישואין הטריים... וראה שם את יתר הביטויים החריפים שנתפרשו היטב לברכה ולא לקללה. כך גם קללות התורה הופכות להיות ברכה על פי פרושים שונים, לפי רצון ה', ולגודל הכוח של שמו יתברך.

וזוהי גם כוונת הפסוק כאן: **'וְהִיָּה כִּי יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְלָלָה'** כלומר: קללות המסוגלות להפוך באחת לברכות, ואתה תהיה עצוב ומיואש מריבוי המקרים הקשים אשר יפקדו אותך באחרית הימים. אך דע לך, כי יש תקוה להינצל מכל זה, **'כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ'**, וגדול שם הוי"ה לבטל את הקללות האלה - **'וְהַשְׁבַּת אֶל לִבְכָּהּ'** (דברים ד). תשים היטב אל לבך כי **'בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדְיַחְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ שְׁמָה'** - ה'**אֱלֹהֶיךָ שְׁמָה'** הלא שמו של ה' נזכר גן כן בין הקללות האלו 26 פעמים ואם כן, מסוגל אתה במעשיך הטובים ובתשובתך הטהורה להביא לידי כך שהקב"ה ישוב להיטיב לך - **'וְשִׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ'**.

'וְהִיָּה כִּי יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וְהַשְׁבַּת אֶל לִבְכָּהּ בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדְיַחְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ שְׁמָה' (דברים ל א). בספר 'דברים' הוזכרו הברכות והקללות שבתורה. הרב חיד"א הביא כי מספר האותיות שישנם בקללות שאמר משה רבנו ע"ה הם **'תרע"ו'** (676) אותיות. כמנין **'רְעוּת'**, וכלשון הכתוב: **'וּמִצָּאֵהוּ רְעוּת רְבוּת וְצָרוּת'** (דברים לא יז). ולכן אמר ב'תהלים' (לד כ): **'רְבוּת רְעוּת צָדִיק וּמִכְלָם יִצְיָלְנוּ ה'** היינו: משה רבנו אמר רבות **'רְעוּת'**, הם הקללות, אבל הקב"ה יצילנו מכל אלה - **'וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהֶיךָ לָךְ אֵת הַקְלָלָה לְבְרָכָה'**, וכיצד? שמו של הקב"ה הוזכר בין אותם הקללות 26 פעמים, העולים יחד לחשבון **תרע"ו** (שם הוי"ה - בגימטריה 26. נכפיל 26, 26, והתוצאה - 676), והקללה הופכת לברכה.

אך על ידי הפיכת הקללות לברכות, הופכות ה'**רְעוּת**' להיות **'עֲזָרָת'**, על ידי ששם ה' נמצא בקרבנו ומהפך את הקללה לברכה. וזהו (תהילים ס): **'הִבֵּה לָנוּ עֲזָרָת מִצָּר'** - במקום **'רְעוּת'** יהיה **'עֲזָרָת'**, בעזרת שמו יתברך, האחד והמיוחד, המגין עלינו מן הקללות והתוכחה, כשיתווסף שמו אחד יהפוך מספר **'רְעוּת'** ל'**עֲזָרָת'**. (עד כאן החיד"א בספר 'פני דוד' פרשת 'וילך').

המשמעות של הפיכת הקללה לברכה, פרושו: שהקללה בעצמה נעשית ברכה, כאותה ברכה שנזכרה במסכת 'מועד

"גפרית ומלח שרפה כל ארצה"

כשהיהודים נידונים בחימה שפוכה, חומל עליהם הקב"ה ואומר לרצותם בפרק משניות! בדף גמרא!

פנינים לפרשה

"פֶּן יֵשׁ בְּכֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה אוֹ מִשְׁפָּחָה אוֹ שְׁבֵט" (כט יז)

מביא ה'טעמא דקרא': "איש" זה מיכה (רוקח). "או אשה" זה אמו ('צרור המור'). "או משפחה" נראה שזו כל משפחתו שנאמר ב'שופטים' (יח): **"הטוב היותך כהן לבית איש אהרן"**, דהיינו: משפחתו. "או שבט" זה שבט דן (שו"ט פק"א) **"איש או אשה או משפחה או שבט"** בגימטריא - מיכה ואמו וכל משפחתו והשבט דן.

"פֶּן יֵשׁ בְּכֶם שְׂרָשׁ פְּרָה ראש וְלַעֲנָה" (כט יז)

פירש"י: 'שרש מגדל עשב מר כגידין שהן מרים, כלומר: מפרה ומרבה רשע בקרבכם'. שבועה הושבענו כאן בכתוב: **"פֶּן יֵשׁ בְּכֶם שְׂרָשׁ פְּרָה"** ומה אנו יכולים לעשות שלא יהא אחד בתוכנו שיהא **"שְׂרָשׁ פְּרָה ראש וְלַעֲנָה"**, הלא ניתן כח הבחירה לכל אחד ואחד לבחור בטוב או חלילה ברע בחיים או חלילה במות. אלא שאמר שלמה המלך ע"ה (משלי ו): **"וְדַרְךְ חַיִּים תּוֹכַחֹת מוֹסֵר"** כלומר: הדרך להגיע לבחירה בחיים היא דרך תוכחת המוסר שיוכיח את עצמו ואת הנמצאים בסביבתו וזו היא חובה קדושה על כל הירא את דבר ה'.

רבינו ישראל מסלנט זצ"ל כותב באגרת המוסר שלו דברים כדורבנות, זה לשונו: 'ישים האדם אל לבו לזכות את הרבים, לעוררם להתבוננות יראה ומוסר.... וזכות הרבים תהיה תלויה בו. והוא רפואה גשמית וגם רוחנית, כמאמר חכמינו זכרונם לברכה: **'כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו'** (יומא פז).

ומה מאד תגדל מצוה זו בעיני האדם, לשום לבו ונפשו להדריך בני אדם ללמוד המוסר, להציל נפשם משאול

הארץ, באה אליהם הגזירה הנוראה **"נשם ימתנו"** (במדבר יד) במדבר הגדול והנורא הזה.

באותו זמן, כשהכדוך והיאוש תפס כל פנה, אמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה בהאי לישראל **"אמר לו הקב"ה למשה: "משה, משה, בוא ורצה אותם העניים שכבר יצא לבם מעליהם"** ' אין הגדרה אחרת המתאימה למצב הנורא שהיו נתונים בו, אלא **"שיצא לבם מעליהם"**, כמו אנשים שנטרפה עליהם דעתם, עד שמשה רבנו לא ידע איך להתמודד עם בקשה זו, איך ירצם בעת צערם הנורא, במה ינחמם?! במה ישיב את לבם?! אמר משה לפני הקב"ה: **"רבונו של עולם, במה ארצם?! אמר לו הקב"ה: "צא ורצם בדברי תורה"** ! והיה לומד עמהם פרשת מנחה ונסכים.

"אכן", היה אומר הרב מפוניבז' בפניהם, "רק זו היא נחמתנו בעווננו, כשהיהודים נמצאים בצרה ובשביה, כשהיהודים נידונים בחימה שפוכה וכבר יצא לבם מעליהם, חומל עליהם הקב"ה ואומר לרצותם, בפרק משניות! בדף הגמרא! אין צרי ומרפא לנפש ישראל פצועה אלא זו בלבד.

חיבים איפוא בשעה טרופה זו, לגשת מיד ולהקים בתי אולפנא עבור הצעירים, יש למשוך יהודים מכל ימות השנה אל בית המדרש, כל מי שאי פעם בחייו למד דף גמרא וגם את אלו שלדאבוננו לא זכו ללמוד מימיהם, הכל צריכים חזוק והתעלות, שהמאור שבתורה מחזירן למוטב והכל מתעלין ומתענגין על ידי דף הגמרא, על ידי למוד תורתנו הקדושה."

"וּמַל ה' אֱלֹקֶיךָ אֵת לִבְךָ וְאֵת לִבְבֵּי נְאֻת לִבְבִּי וְרַעְיָה" (ל ו)

כתב רבינו יעקב 'בעל הטורים': **"אֵת לִבְךָ וְאֵת לִבְבֵּי נְאֻת לִבְבִּי"** - ר"ת - אלול. לכך נהגו להשכים ולהתפלל סליחות מר"ח אלול ואילך. וכן **"לולא האמנתי לדאות בְּטוֹב ה' "** (תהלים כז יג) **"לולא" אותיות - אלול שמאלול ואילך חרדתי נגד ה'.** ■

תחתית וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה (שבת קנא:): **'כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים'** ואין לך רחמנות גדולה מלהזכיר ולעורר לבב בני אדם ללמוד היראה, כי אז בעיניהם יראו ואזניהם ישמעו ולבכם יבינו גדול המכשלה אשר לפניכם וינהמו על אחריתם לשוב אל ה' יתברך, להיות **"סוד מרע וְעֵשָׂה טוֹב"** (תהילים לד). אם מעט ואם הרבה.

האדם המעורר לזה יהיה לו חלק נכון בכל אשר יוולד מזה, להתעורר בעדן נצחי אשר עין לא ראתה, נלאה שכל אנושי להקיף ולהכיר היטב כמות ואכות מצות הרבים, אשר תלוה את האדם מדבר הקל הזה, העמל מעט והשכר הרבה באין ערך ושעור, לזאת ישים האדם עינו וכח שכלו לדבר הגדול הלזה, אם בעל נפש הוא'.

"גַּפְרִית וּמֶלַח שְׂרָפָה כָּל אֲרָצָה" (כב)

בתקופת המלחמה האיומה והנוראה, כשדם ישראל לרובותיו נשפך כמים ואין פוצה פה ומצפצף, זרם פליטים הגיע לארצנו הקדושה אחד מעיר ושנים ממשפחה, דוויים וסחופים לבבות שבורים ורוחות נכאים, עד אשר נדמו כעצים יבשים ללא טל של חיים, במצב נורא כזה היה הרב מפוניבז' זצ"ל מרבה לעודדם ולהזקם באופנים שונים.

והיה רגיל על לשונו דברי ה'ילקוט שמעוני': שאחר מעשה המרגלים כשנגזר על העם היוצא ממצרים שלא יכנסו לארץ, אלא יסתובבו במדבר כארבעים שנה ללא תכלית ומטרה ושם ימותו, נתאר לעצמינו איך חשך עליהם עולמם חושך ואפילה, הלא כל ימי חייהם היו אמונים על ההבטחה שהובטחה לאברהם אביהם אבי האומה, שיעלו ביום מן הימים לארץ ישראל **"אֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ"** וינחלוה, מזמן יציאתם ממצרים מתכוננים הם לבא לארץ לזכות ליכנס ולחסות בתוכה, כמה השתוקקות היתה אצורה בקרבם ואז כשהיו כבר קרובים כל כך אל המטרה הנכספת, כבר נשלחו המרגלים לתור את

השירים החדשים של הרב אמנון יצחק שליט"א!

'משה הרועה הנאמן'

'התשובה למדינה'

'השלום בוא יבוא'

'יצחק עולה תמימה'

ניתן לרכוש במשרדי 'שופר'
מתתיהו 10 בני ברק
טל. 03-6777779

"מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וַיּוֹם הַזְכָּרוֹן"

דפדוף בלוח השנה

רשימות עראי. שמחות חולפות, ארועים שטחיים. איזה רישום הותירו. מה פעולה פעלו? מאומה...
 אשרי מי שרשם על דפי הלוח דברים בני קיימא, דברים שנחקקו בו למשמרת ולזכרון. מצוות, מעשים טובים, צדקות וחסד, שעורי תורה ושעות למוד והתעלות. שבתות של אורה, חגים של שמחה, חוויות של קדושה, בלוח כזה תענוג לדפדף, בלוח כזה מאלף לקרוא שוב ושוב. לוח כזה, נאה הוא שיוצג לזכרון! (שובה ישראל דרוש ב הובא ב'יוסף דעת' לרב ולך). ■

הישן? אם דפיו חלקים, יושלך ככלי אין חפץ בו. אם נרשמו בו מועדי שמחות ותאריכי פגישות - הן חלפו עברו ואין בהם ענין. אבל אם נרשמו בו כתובות נחוצות ומספרי טלפון, רשומי חשבונות וסכומי עסקות - ישמרוהו וינצרוהו לבל יאבד. אוצר הוא, ויונח למשמרת!
 ב'ראש השנה' נצבים אנו בפני שוכן מרומים, ועמנו הלוח של השנה שעברה. רבים, כה רבים הם הלוח, שיעלו על לוח חלק, רחמנא לצלן... מה עשיתם. מה פעלתם, במה התעליתם, במה השתפרתם? במאומה... ויש שרשמו בו

"זְכָרוֹן" זה - מה הוא?
 אמר הגאון רבי ישראל חראד שליט"א: אמשול לכם משל, למה הרבר דומה: בתחילת השנה שעברה רכשנו כולנו לוחות שנה. עבר יום, עבר שבוע, עבר חודש, ודפדפנו בו דף אחר דף. יש כאלו, שהלוח שלהם עודו כחדש. יש כאלו שרשמו בו את זמון פגישותיהם, ציינו בו את תאריכי השמחות שהוזמנו אליהן. ויש שרשמו בו את מספרי הטלפון של לקוחותיהם, כתבו בו כתובות וחשבונות. חודש ועוד חודש עבר והשנה הגיעה לסיימה, רכשו לוח חדש. ומה עם הלוח

מעשי גדולים

"וּבְשׁוֹפָר גָּדוֹל יִתְקַע, וְקוֹל זַמְמָה זָקָה יִשְׁמַע"

למוד הזכות של ה'סבא משפולי' לפני תקיעות השופר

עיניהם, ואת הגיהנם ציירת ב'ראשית חכמה'. אלו היית עושה להיפך: הגיהנם נגד עיניהם, והתאוות מצויות באיזה ספר, אז אף יהודי אחד לא היה עושה חס ושלום שום דבר רע". אחר כך קם והעביר ידיו על עינו נתלהב מאד ונכנס לבית הכנסת נהם שלוש פעמים והתחיל להקריא את התקיעות. ('ספורי חסידים' להרב זויץ) ■

כי הסבא נפל בפשוט ידיים ורגלים על הארץ, בכה והתחנן ואמר: "רבנו של עולם! מה אתה רוצה מעמך ישראל? באמונה, כי לולי ראיתי בעיני מצוות ומעשים טובים שבני ישראל מקיימים, לא הייתי מאמין שיוכלו בגלות המר והנמרה הזה לקיים אפילו מצוה אחת, וביחוד בעולם החשוך הזה, אשר השטן מרקד ביניהם, והתאוות כולן הן לנגד

דרכו בקדש של ה'סבא משפולי' ("שפולר זידה") היה להסתתר ב'ראש השנה' לפני התקיעות מכל אדם, ועשה שם בחדרו מה שעשה, ואיש לא ראה ולא ידע.
 פעם אחת היה אצלו על ימים הנוראים איש אחד מאנשי רייסן, והתגנב לאט מתוך הסדרק לראות מה הוא עושה שם, והסבא לא הרגיש בדבר. ראה האיש

חרטה

"שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל עַד ד' אֶלְקִיךָ כִּי כִשְׁלַת בְּעוֹנֶךָ"

עצתו של רבי ישכר דב מבלזא לזקן איך לעשות תשובה מעומקא דליבא

סחורתו עלה מיום ליום, פתאום באמצע הלילה חדל הגשם, ולמחרתו בבקר השכם היה היריד מלא מסוחרים שבאו עם סחורתם והמחיר ירד בבת אחת פלאים.
 "ועתה" סיים הצדיק - "אם תמצא שגודל חרשתך על חטאות נעורייך הוא כגודל חרשתו של אותו סוחר, כשראה מה עלתה לו על שבקש להפקיע שערים, וידעת כי חרפתך היא מחילתם." ('ספורי חסידים' להרב זויץ). ■

היריד הגדול שב'ליפציג', והביא עמו כמה קרונות סחורה, שהבקוש עליה היה רב. בו ביום שנכנס לעיר והתחילו יורדים גשמים, ולא פסקו כמה וכמה ימים, ולא יכלו שאר הסוחרים שבסביבה להביא מאותה הסחורה ליריד. כל אלה שהוצרכו לסחורה זו באו אל הסוחר לקנות, והוא בראותו שכל כך מרובים הקופצים על סחורתו דחה אותם מיום ליום, כדי להרבות במחיר הסחורה. וכך עשה כל הימים שירדו הגשמים, ומחיר

זקן אחד בא להצדיק רבי ישכר דב, הרב מבלזא, ואמר לו: "רבי! הגעתי לשנות זקנה, וברוך ה' לא חסר לי דבר, אלא שאני מבקש מהרבי שיתן לי מחילה על חטאות נעוריים."
 אמר לו הצדיק: "אם יש לך חרפה גמורה עליהם, זו היא מחילתם." "ומהו שיעור החרפה בעיני הרבי?" שאלו האיש.
 השיבו הצדיק: אספר לך מעשה, סוחר גדול נזדרז והקדים לבוא אל

שעורי נ"ט

ראשי פרויקט 'פתח שער' פונים בזה למנידי שעורים, אברכים תלמידי חכמים, בוגרי הישיבות הקדושות, המוכנים לאמץ שיעור אחד או יותר בשבוע, להצטרף למפעל התורני הגדול המתהווה באלה הימים וליטול חלק במשימה הקדושה שהיא חובת השעה.

המעוניינים יצרו קשר לפלאפון שמספרו:

052-7631247

אם עם ישראל היה רואה את עונשו של העובר בשוגג, היו מוותרים על התועלת שבתקיעת השופר

יום טוב של ר"ה הוא ככל יו"ט באכילה ושתייה וגם בשמחה, לא שמחה יתירה, גם בתפילה מתפללים ככל יו"ט, **"אֲתָהּ בְּחַרְתָּנוּ... וַתִּתֵּן לָנוּ... וְאֵת יוֹם הַזְּכָרוֹן"**.

אמנם יש לשאול מה היא הבחירה המיוחדת בנתינת **"יום הזְּכָרוֹן"** לישראל, והלא כל באי עולם נזכרים ועוברים לפניו כל אחד ואחד לברו, אף שכולם נסקרים בסקירה אחת?

ועוד, הלא לכל יו"ט ישנה הבחירה שלו, בפסח בחר הקב"ה בישראל להוציאם מארץ מצרים, בסוכות בחר בישראל להושיבם בענני כבוד, בשבועות בחר בהם ונתן להם את תורתו, אולם בחירה זו של יום הזכרון מה טיבה?

ונראה, כי אמנם הבחירה היא מה שנתן לנו את **"יום הזְּכָרוֹן"**, אך יש זכרון ויש זכרון, יש זכרון שהמעשים נזכרים לפניו ובוה אמנם כל אנפי שוויין, כי **"כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון"** (ר"ה טז). וכולם נסקרים בסקירה אחת, כלומר: סקירה אחת לכולם, אבל יש זכרון שהוא סגולה לזכות על ידו בדין, וכאמרם ז"ל: **"אמרו לפני בר"ה זכרונות כדי שיעלה זכרוכם לפני לטובה"** (שם). והסוד הכמוס בסגולה זו, היא גילוי האהבה מהקב"ה לישראל, כפי שמורים פסוקי הזכרונות שסודרו בתקיעתא דבי רב.

ואהבה זו היא לישראל דוקא, וזו הבחירה שבחר בנו, שנתן יום זכרון כזה רק לנו ולא לאחרים, ואחד הפסוקים האלה מכריז במיוחד על האהבה המיוחדת לישראל, והוא (ירמיה לא): **"הֲבֵן נָקִיר לִי אֲפָרַיִם אִם יֵלֵד שְׁעָשְׂעִים כִּי מִדֵּי דְבָרֵי בֹו זָכַר אֲזַכְּרֶנּוּ עוֹד עַל פֶּן הָמוּ מְעִי לֹו רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם ה' "** וחז"ל פירשו: אוצרות האהבה הגנוזים בכל תיבה ותיבה עיין בילקו"ש.

אולם כדי שיהיה לנו מושג בפירוש: **"הָמוּ מְעִי לֹו"** עלינו לעיין (ברוקח הל' ר"ה) שכתב דברים נשגבים ומפליאים, שאלמלא כתבם אין הפה יכול לדבר, ואי אפשר להעלותם על הדעת וז"ל: **"זאמרינן (ר"ה לג.) 'ד"ה ויהי"כ לית בהו הלל מ"ט? אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: 'רבש"ע מפני מה אין ישראל אומרים שירה בר"ה וביה"כ"?' אמר להם: 'אפשר מלך יושב על כסא דין, וספרי חיים וספרי מתים פתוחים**

וישראל אומרים שירה לפני"?'!

וכמו כן לא יסדו לומר בר"ה וביה"כ **"חי וקיים נזרא ומרום וקדוש"**, שלא נאמר **"חי"** להקב"ה כל זמן שאין שייך לומר (הושע ב): **"בני קל חי"**, כמ"ש (דברים ה): **"פי מי כל בשר אשר שמע קול אלקים חיים מדבר מתוך האש כִּמְנוּ וַיְחִי"**, אלמלא היכא דכתיב **"חיים"** בדין כתיב בו **"חיים"**, והיינו דכתיב אח"כ (דברים ד): **"השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש אשר שמעת אתה וַיְחִי"**, ולא כתוב בזה הפסוק: **"אלקים חיים"** לפי שלא כתוב **"כִּמְנוּ"**, כך בראש השנה ויום הכפורים שהעולם נידון וספק חיים, לא תיקנו לומר: **"חי וקיים"**, כשאני **"חי"** תהא קרוי **"חי"** עכ"ל.

הרי מפורש יוצא מדבריו ז"ל, עד כמה המו מעיו לנו, כי לא אך שאין הקב"ה רוצה שיאמרו לפניו שירה בר"ה, מפני שספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו, ואף שהנידונים בעצמם שהם תלויים ועומדים בין חיים למות רוצים לומר שירה, הקב"ה אינו רוצה, אלא יתירה הרבה מזו, שלפי נוסח הפיוט שהיה לפני הרוקח לא פייט רבי אליעזר הקליר פיוט של **"חי וקיים"** בר"ה ויום הכפורים.

והטעם הוא: שאין הקב"ה רוצה להכתיב על עצמו **"חי וקיים"**, בשעה שאי אפשר להגיד בבירור שהם **"בני קל חי"**, ודבר זה למד ה'רוקח' ממקראות מפורשים בתורה, שבמקום שלא כתוב: **"כִּמְנוּ וַיְחִי"** כתב הקב"ה על עצמו **"אלקים"** בלבד ולא זכר חיים, ולפי זה הבקשה שאנו מבקשים שהמלך ה"חפץ בחיים" יזכרנו לחיים, **"למענך אלקים חיים"** צורה אחרת לה לגמרי, **"למענך"** היינו: כי שמנו קראת בשמך, ואתה מכתוב חי וקיים רק כשאנו חיים וקיימים.

אנו מנגנים בקול חי וקיים נורא וקדוש, ואין אנו מרגישים כלל כי יתכן שאין זה לרצונו של מקום לשורר לפניו נוסח זה, כי המו מעיו לנו, כל כך הם גנזי האהבה הגנוזים בתוך פסוקי הזכרונות, וכל כך למה? כדי לזכות את ישראל, ויעלה זכרונם לפניו לטובה, ויום זכרון זה הוא רק חלקם של עם ישראל שבחר בהם ונתן להם סגולה כזו.

אולם מצד שני יש בסגולה זו גם סכנה גדולה, כי מה אנחנו האומללים עושים לשמו הגדול, האם אנו מקדשים עצמנו

ומטהרים לבבנו כדי לזכות לחיים, או שגם אחרי כל אלה כפגרים מתים אנחנו בלי רוח חיים, האם יש לך בגידה גדולה מזו, ולכן סגולת הזכרונות צריכה להיות סגולה גם בשבילנו, להקיצנו מתרדמתנו ולעוררנו משנתנו, למצוא נתיבות בלבבנו לדרוש את ה' בהמצאו, כי אך זו היא עיקר כוונת אמירת הזכרונות, שיהיה לנו לבקש קרבת אלקים ולהתיצב על דרך טוב, ואז נושע ויעלה זכרונו לפניו לטובה אכי"ר. (דליות יחזקאל).

מתקנת חז"ל כשחל ראש השנה בשבת לא תוקעים בשופר, **"גזירה שמא יעבירנו ד' אמות ברשות הרבים"** (ר"ה טז).

והנה הדבר לכאורה תמוה, כי ידוע דביום הדין הוא זמן שהשטן מקטרג על כלל ישראל, ומתפקידי השופר לערבב את השטן, וכמאמר חז"ל: **"מדוע תוקעין כשהן יושבים ותוקעים כשהן עומדים? בכדי לערבב את השטן"** (ר"ה טז). ואם השטן מקטרג ח"ו הרי עם ישראל נמצא בסכנה גדולה, ומדוע באו חז"ל לבטל את התקיעה בשבת, שמא יהיה אחד שיעבור עבירה בשוגג, האם משום כך צריך כלל ישראל להיות בסכנה ח"ו מקטרוג השטן?

וביאר מרן הגאון ר' יצחק בלזר צוק"ל: כי חז"ל הקדושים הכירו וידעו את דרכי ה', ולכן ידעו את גודל עונשו של עובר עבירה בשוגג בעוה"ב, ואי לכך הבינו כי אם עם ישראל היה רואה את גודל עונשו של העובר בשוגג, מיד היו מוותרים על כל התועלת שצריכה להיות מתקיעת השופר, רק כדי שאפי' אדם אחד מישראל לא יענש אם יוציא בשבת את השופר לרשות הרבים.

ושמעתי מהקדוש ר' משה בנו של הגה"צ ר' אליעזר שולביץ זצ"ל, כי שמע את הדברים מפיו של ר' איצ"ל זצ"ל, ובשעה שאמר את הדברים געו כל השומעים בבכיה, וכשמע את אותם הדברים מה'סבא מקלם' זצ"ל היו כל השומעים בהתפעלות נוראה.

ואכן הדברים נוראים, כי אם שוגג כך עאכ"ו כ גדול עונשו של המזיד בעוה"ב, דכל זמן שהאדם נמצא בעוה"ז יכול למחוק מעליו הרבה עבירות שעשה ע"י יסורים קלים, וכפי שחז"ל אומרים: שאם רוצה אדם להוציא מכיסו מטבע זו ועלתה

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

בירו מטבע אחרת, כבר נחשב הדבר ליסורים הממקדים עוונות, אך בעוה"ב על כל עבירה חייב לקבל את יסורי העוה"ב שהם הרבה יותר חמורים, וכפי שכתב הרמב"ן, כי כל יסורי איוב הם כאין וכאפס לעומת האש של גיהנום. מו"ר ר' משה רוזנשטיין זצ"ל ביאר את הדבר: מדוע בעוה"ז יסורים קלים ממקדים עוונות של אדם, ובעוה"ב אדם זקוק ליסורים הרבה יותר קשים למרוק עוונותיו? כי בעוה"ז כשיסורים באים על האדם, מיד הרי הוא מהרהר בתשובה והרהורי תשובה אלו ממקדים הרבה עוונות, אך בעוה"ב אינם מועילים הרהורי תשובה, והרי הוא מקבל יסורים לבד, ולכן חייבים להגדילים בכדי למרק עוונות. ואפשר עוד לבאר: כי חז"ל אומרים שהקב"ה ברא את העולם בתחילה במדת הדין לחוד, וכשראה שאין העולם יכול להתקיים במדת הדין שיתף גם את מדת

הרחמים, ולכן בעוה"ז שהוא גם רחמים, יסורים הבאים בו הרי הם קלים יותר, משא"כ בעוה"ב שהוא אך ורק מדת הדין, לכן היסורים שם הרבה יותר חמורים כי הם דין כחוט השערה. וכמ"ש מרן הגאון ר' ישראל סלנטר זצוק"ל: בשעה שהאדם יגיע לעוה"ב לא יכיר את הקב"ה, מפני שכל זמן היותו בעולם הזה הכיר את הקב"ה המתנהג עמו במדת הרחמים, וכשמגיע לעוה"ב רואה אך ורק את מדת הדין הנורא, ולכן אינו מכיר את הקב"ה וכדברי הש"ס (חגיגה ה.): **רבי יוחנן כי מטי להאי קרא הוה בכי, "כי את כל מעשה האלקים יבא במשפט על כל נעלם"** (קהלת יב), **עבד שרבו שוקל לו שגגות כודונות תקנה יש לו**. היוצא מהדברים הוא: שחייב כל אחד מישראל לדעת את גודל מדת הדין, שעל כל דבר יביא במשפט, ו**האומר הקב"ה וותרן יותרו מעיו' (בב"ק ג.)**,

ולכן העצה היא תשובה, אנו החרדים חייבים לעשות תשובה, בכדי שנעמוד ברום המעלה בין אדם למקום ובין אדם לחבירו, כי עדין חסר לנו הרבה לשלימות, אנו עדין לא שלימים מאהבת הכבוד וחמדת הממון, אין אנו צריכים לחפש חסרונות של אחרים כי זה רק מביא לריב ומדון. כל אחד צריך לתקן את עצמו, ועלינו לדרוש זאת מעצמנו, ואם נעשה כך נעמוד ברום המעלה, ויקויימו בנו מה שנאמר (כלי יקר ויקרא כג) על הד' מינים שנוטלים בחג הסוכות: שיבואו **ויכפרו אלו על אלו**, ואם נעשה תשובה ונעמוד בדרגה יותר גבוהה, הרי זה גם ישפיע על שאר בני אדם שיעשו תשובה ויתעלו, ועי"ז נזכה לכתובה וחתימה טובה ולגאולה השלימה שאנו כה מצפים לה בב"א. ■ (דרכי מוסר).

תשובה

"נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עַד ה' "

ארבעה מיסודות התשובה וממעללי היצר ע"פ רבנו יונה

העיקר העשירי: להיטיב פעליו בדבר אשר זדה עליו. אם הסתכל בעריות, יתנהג בשחות העינים. אם חטא בלשון הרע, יעסוק בתורה. ובכל האברים אשר חטא. ישתדל לקים בהם המצוות. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה, הצדיקים באותו דבר שחוטאים בו הם מתרצים. עוד אמרו (ויק"ר כא ד): **אם עשית חבילות של עבירות, עשה כנגדן חבילות חבילות של מצוות**. רגלים ממהרות לרוץ לרעה, יהיו רצות לדבר מצוה. לשון שקר, אמת יהגה חכו, ופיו יפתח בחכמה, ותורת חסד על לשונו. ידים שופכות דם, פתוח יפתח את ידו לאחיו עניו. עינים רמות, יהיה דכא ושח עיניים. לב חורש מחשבות און, בלבו יצפון אמרי תורה, ויהי הגות לבו תבונות. משלח מדנים בין אחים, יבקש שלום וירדפהו. העיקר האחד עשר: חפוש דרכיו, כענין שנאמר: **נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה' "** (איכה ג לט). ויעשה כן לשלושה דברים. האחד, למען יזכור כל הדברים שחטא עליהם ויתוודה על כולם, כי הוידוי מעקרי הכפרה. השני, למען ידע כמה לו עוונות וחטאות ויוסיף להכנע. והשלישי, כי אף על פי כן שהוא מקבל עליו לעזוב כל חטא, צריך שידע

הדברים אשר חטא עליהם כדי לעשות בהם גדרים ולהשמר מאוד לנפשו בהם ממארב היתר, כי נפשו עלולה בהם אחרי אשר נקלו בעיניו ושלט יצרו בהם, והנה נפשו חולה מהמעשים ההם. והחולה כאשר יחל להבריא, צריך להזהר מהרבה ענינים שלא יחזירהו לחוליו. העיקר השנים עשר: צריך שיחקור וידע ויכיר גודל העונש לכל אחד מעונותיו, באיזה מהם יש מלקות, ובאיזה יש חייבי כרתות, ובאיזה יש חייבי מיתות בית דין, למען גודל עונו בהתוודותו, וימרר בכבי על אשר הכעיס תמרורים, ולמען יוסיף להכנע, ולמען יפחד מעוונותיו, כי העבירות החמורות, תשובה תולה כפרתן, ויסורים ממרקים. וכן כתוב (ירמיה ב כג): **רְאֵי דְרָכְךָ פְּנִיָּא דְעֵי מַה עָשִׂיתָ ויתבאר העקר הזה בשער השלישי**. העיקר השלושה עשר: להיות העברות הקלות חמורות בעיניו לארבעה פנים: האחד, כי אין לו להביט לקטנות העברה, אבל יביט לגדולת מי שהזהיר עליה. והשני, כי היצר שולט בעברות הקלות, ואולי תהיה זאת סבה להתמיד בהן ואז יחשבו גם הן כחמורות בהצטרף עונש כל פעם. ומשלו על זה מחוט של משי שהוא נרפה וחלש, וכאשר יכפלו

אותו כפלים רבים יעשה עבות חזקה. השלישי, כי בהתמדתו על העברה, נעשית לו כהתר ויפרוק עולה מעליו, ולא ישתמר ממנה, ויחשב עם פורקי עול ומומרים לדבר אחד. והרביעי, כי אם נצחו (היום) היצר בדבר קטן, ינצחנה מחר בדבר גדול, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קה:): **כל המשבר כלים בחמתו, יהי בעינך כאילו עובד עבודה זרה שכך דרכו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עבוד עבודה זרה**. ונאמר (בראשית ד ז): **הֲלוֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת**. פרוש: **לְמַה נִּפְלוּ פְּנִיָּךְ**, הלא אם תיטיב מעשיך ותשוב אלי, **שְׂאֵת**. פרוש: תשא פניך מלשון: **כִּי אֲזַ תִּשָּׂא פְּנִיָּךְ מִמּוֹם** (איוב יב טו). ויש לפרשו מלשון: סליחה. **וְאִם לֹא תִיטִיב לִפְתַּח חֲטָאת רִבְּךָ**, אם לא תשוב מאשר חטאת, לא העוון אשר בידך לבדו ילין אתך, כי היצר רובץ לפתח להחטיא אותך בכל אשר תלך, ונוצח אותך תמיד אחרי אשר נצח אותך, ויקוש לך, וגם נלכדת ולא שבת. **וְאֲלֵיךָ תִשְׁקָתוּ** (בראשית ד). להדיחך ואורב לך בכל עת. **וְאֲתָה תִמְשָׁל בּוֹ**, אם תרצה להתגבר עליו. על כן תענש על החטא אחרי אשר נתתי לפניך היכולת לכבוש את יצרך. (שערי תשובה לרבנו יונה).

שנת השמיטה

מה הדין בעובר מלהלות כשהשביעית תשמט חובו?

גם מלשון הכתוב נראה, שמסברא הוא דחשיב "בליעל" ולא שחדוש התורה הוא לקרותו משום כך בשם "בליעל". והיינו כדאמרן.

אך צריך עיון, שלענין 'סתם הלואה ל' יום' (מכות' ג:) כתב הב"ח: דאע"פ שאינו רשאי לתובעו תוך ל', אין זה כ'מלוה לעשר שנים' ושביעית משמטתו ואפילו הכי אמרו בירושלמי (שביעית' כט.): 'שלא תאמר כל

שש שנים שדהו לפני כרמו לפני ולאחר שש שנים בהשמט כספים הוא ולא יגבנו לפום כן צריך מימר: "קִרְבָּה שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה" (דברים טו). ולכמה פירושים שם משמע, שהנמנע מלהלוות סתם הלואה תוך ל' יום של סוף שביעית, הרי אע"ג שלא יוכל כלל לתובעו ושביעית ודאי תשמט, בכל זאת עובר בלאו. וצ"ע.

אולם לענ"ד נראה דדוקא אם המלוה מוסר חובותיו לבי"ד ודורש מהם לגבותם עבורו

הוא דחשיבי כגבוי, מה שאין כן אם רק הלווה מוסר חובותיו, לא חשיבי בכך כגבויים.

וגם מסתבר שהלווה יכול ודאי לחזור מזה וכיון שכן, מדוע נאמר דחשיבי כגבויים. ■

הואיל ושביעית ודאי תשמט אותה ואיך אפשר לקרותו משום כך "בליעל".

ולפי זה גם אפשר להבין את דברי ה'בכור שור', דאף בשביעית בזמן הזה, שהיא רק מדרבנן, הנמנע מלהלוות עובר בלאו מן התורה.

ועיין בספר 'השמטה' של הגרי"מ טוקצינסקי שהביא מהגאון ר"י דיסקין

מערכת 'הברותאי' מיוחדת 'גנזי המלך'

שאלה: האם עוברים איסור כאשר נמנעים מלהלוות במקרה שודאי תשמט השביעית את ההלוואה?

תשובה: כתב בשו"ת 'מנחת שלמה'

(א מז): שלכאורה נראה, שאדם הנמנע מלהלוות מחשש שמא תשמט השביעית את הלוואתו אינו עובר על

"פֶּן יִהְיֶה דְּכָר עִם לְקַבְּהָ בְּלִיעֵל" (דברים טו). אלא אם כן זמן הפרעון הוא לפני סוף שביעית וכיון שהלוה הוא גברא דפרענא, אשר אין רגילים ואין צריכים לדרוש ממנו משכון, רק אז אמרה תורה שנקרא: "בליעל" מפני זה שדואג ומפחד ביותר מזה שקרבה שנת השבע ושמא יתאחר החוב.

אבל לפי מי שסובר שגם הלואה שזמן

פרעונה הוא לאחר עשר שנים שביעית משמטת אותה, מסתבר שאם הלווה מבקש הלוואה לעשר שנים והמלוה מסרב בגלל שהשביעית תשמט הלוואה זו, שאינו עובר כלל בלאו הזה, כיון דחשיב כאילו הלוה מבקש מהמלוה מתנה ולא הלוואה,

WWW.SHOFAR.NET

הפיה את התורה

על כל שאלה תשובה מאגר ענק של שאלות ותשובות בכל הנושאים ביהדות. יש לך שאלה ביהדות שאף פעם לא העזת לשאול? במדור 'הכה את המומחה' באחר שופר' מקבלים את כל התשובות בוחרים שאלה והרב אמנון יצחק עולה ושונה

צפיה מהנה!!!

הוראת קבע זאת תהיה לע"נ/ לרפואת/ להצלחת:

תרומה לקופת ההרצאות של הרב אמנון יצחק שליט"א ברחבי הארץ וברחבי העולם

הוראה לחיוב חשבת ל-י שופר

מס חשבון		מס חשבון		מס חשבון		מס חשבון		מס חשבון		מס חשבון	
2	3	8	2								

שם: _____
 תאריך: _____
 מנחה: _____
 שם: _____
 מס: _____
 סניף: _____
 סניף: _____
 סניף: _____

הוראת קבע זו היא חשבת ל-י שופר, המיועדת להצטרף לקופת ההרצאות של הרב אמנון יצחק שליט"א. החשבת נכנסת לתוקף מיום תשלומה. כל תשלום שנשלם לקופת ההרצאות של הרב אמנון יצחק שליט"א יחשב כהצטרפות לקופת ההרצאות של הרב אמנון יצחק שליט"א. אין צורך בתשלום נוסף. החשבת נכנסת לתוקף מיום תשלומה. כל תשלום שנשלם לקופת ההרצאות של הרב אמנון יצחק שליט"א יחשב כהצטרפות לקופת ההרצאות של הרב אמנון יצחק שליט"א. אין צורך בתשלום נוסף.

שם: _____
 מס: _____
 מס: _____
 מס: _____

מס' חשבון / פ.ח / הוראה לחיוב חשבון זו אחודה להגיע לבנק דרך "שופר" ערך העולה את המספר השופר. ת.ד. 2711 בני ברק, טל: 05-6762236

קריאת קודש

לכבוד ידידי ותומכי שופר
הע"י

הן ידוע לכל, פעולותיו המופלאות של כבוד הרב אמנון יצחק שליט"א בהרצאותיו המרתקות והמאלפות המתקיימות בארץ ובעולם בהשתתפות אלפי אנשים המגיעים להרצאות והצופים בהרצאות בשידור חי באינטרנט ואשר החזירו מאות אלפי יהודים בתשובה במישרון ובעקיפין במשך 30 שנות פעולותיו של הרב.

ומאחר וההוצאות להקמת הרצאה הן רבות במצוק העיתים נמנעת האפשרות במקומות מסוימים לקיים הרצאות של כבוד הרב מפאת חסרון כיס, אשר על כן הוחלט להקים "קרן הרצאות" על מנת לממן את ההוצאות הנ"ל. ומכאן פנייתו של הרב אמנון יצחק שליט"א להפנות את תשומת ליבכם ולהזמין את להיות שותפים עימו בעשיה ברוכה זו ע"י תרומה לקרן ההרצאות בסך 500 ש"ח עד 10 תשלומים ע"י הוראת קבע המצורפת בזה. ניתן למלא הטופס ולשלוח אלינו בדואר בכתובת שבתחתית הדף. כמו"כ אלו המעוניינים להקים הרצאה של כבוד הרב באזור מגוריהם להצלחה או לע"נ יקיריהם ויכלו להתקשר למשרדי שופר ולבקש את ר' הונתן צוברי.

ותזכו להיות בכלל "מצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד"

'כל מי שאפשר למחות... באנשי עירו נתפס על אנשי עירו'

חוב גדול על כל הצבור שומרי תורה ומצוות, לחזק בדקי היהדות

ראשי העדה ויראי ה' הנמצאים בכל עיר, ד'כל מי שאפשר למחות... באנשי עירו נתפס על אנשי עירו', כמבואר במסכת 'שבת' (נד:): גבי פרתו של רבי אלעזר בן עזריה, וע"ז רמז הנביא 'חזקאל' (לד ד): **"את הנחלות לא חזקתם... ואת הנדחת לא השבתם ואת האבדת לא בקששתם...: ודרשתי את צאני מידם"**.

ולפעמים נתפס האדם גם בעוורו בחיים בזה העולם על שנמנע ממצות תוכחה, כמובא במסכת 'שבת' (נה:): **"א"ר אחא ב"ר חנינא: "מעולם לא יצאה מדה טובה מפי הקב"ה וחזר בה לרעה, חוץ מדבר זה... דבתחילה אמר הקב"ה לגבריאל לך רשום על מצחן של צדיקים תי"ו של דיו, שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה" (בעת חורבן ירושלים), ואחרי שקטרגה מדת הדין ואמרה: "רבש"ע היה להם למחות ולא מיחו" אף שהיה גלוי וידוע לפני הקב"ה שאם היו מוחים לא היו מקבלים מהם, נהפך גזר דינם לרעה, ונגזר עליהם ממקדשי תחלו, תני רב יוסף: אל תקרי מקדשי אלא מקודשי אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף עד תיו'."**

ומובא ברמב"ן בשם הירושלמי בסוטה אקרא (דברים כז): **"אָרוֹר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דְּבַר הַתּוֹרָה הַזֹּאת לְעִשׂוֹת אוֹתָם"** אמר רבי אסי בשם רבי תנחום בר חייא: **למד ולימד שמר ועשה והיה סיפק בידו להחזיק ולא החזיק, הרי זה בכלל "אָרוֹר", ידרשו בהקמה הזאת, בית המלך והנשיאות שבידם להקים את התורה ביד המבטלים אותה, ואפילו היה הוא צדיק גמור במעשיו, והיה יכול להחזיק התורה ביד הרשעים המבטלים אותה, הרי זה בכלל ארוֹר.**

לשקוד על דלתי התורה בישיבות. בפגישות המתקיימות עם אחים תועים, תינוקות שנשבו שחונכו על ברכי החינוך הכפרני, נשמעים הרהורי תשובה, ובפיהם משאלה ללמוד את יסודות היהדות ולהתקרב לחיי תורה. יהודים אלו נמצאים בשכונותינו, בכל עיר ועיר, ובכל מקום, מכל עדה ומכל

פנינים לפרשה

"נה' הלך לפניהם יומם בעמוד" (לא ח)

כתב האו"ח: **"ולא אמר "אלקיד", כדרך שאמר לישראל (ג), לפי שאין מיוחד שמו יתברך על הצדיק בחיים חיותו (תנחומא תולדות ז), אבל לכללות ישראל יתיחד שמו כאומרו (שמות כ ב): "אנכי ה' אלקיד", ואומרו הוא ההולך - ולא הספיק לומר "נה' הלך לפניך", להעיר וכו', יעווי"ש."**

"הקהל את העם האנשים והנשים והטף" (לא י)

אומר הכתוב: **"הקהל את העם... למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת" ובפסוק הבא נאמר: שגם "בניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ה'". צריך להקהיל קהילות ברבים בכדי ללמד דעת את העם, למען ישמעו למען ילמדו ולמען ישמרו מצוות ד', עד שאף הדור האחרון בניהם אשר לא ידעו, ישמעו וילמדו ויראו את ד'.**

חוג, ובכוחנו להעיר את רוחם, במיוחד בימי הרחמים והרצון כשלב כל יהודי מתעורר להתקרב אל ה'. אוי לנו מיום הדין! אוי לנו מיום התוכחה! אם בעת כזאת נעמוד מנגד, ולא נצא אל אחינו לעוררם לחזור בתשובה, וכשיבואו המקטרגים ויתבעו את החוטאים לדין על עוונותיהם, יעוררו את הדין על

רבותינו הקדושים **"אשר בארץ המה"**, ראשי הישיבות בדור שלפנינו, זעקו מרה על מצב הדור, ויצאו בקריאה מיוחדת לעורר את ציבור בני התורה, ואלו דבריהם: **"אנו עדים לתופעה מעוררת ומעוררת תקוה, למראה רבים מאחינו החוזרים בתשובה, ומשליכים מאחורי גוּם משרות מכובדות, וקובעים עצמם**

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

"וְקָם הָעָם הַזֶּה וַיִּזְנֶה אַחֲרַי אֱלֹקֵי נֹכַר הָאָרֶץ" (לא טז)

כתב האו"ח: **"וְקָם הָעָם הַזֶּה"** וגו' קשה וכי קימה היא לו והלא ירידה והשפלה היא לו הזונה **"אַחֲרַי אֱלֹקֵי נֹכַר"** ואולי שיכוון לומר על דרך אומרו (לב טו): **"וַיִּשְׁמַן יִשְׂרָאֵל וַיִּכְעַט"**, והוא אומר: **"וְקָם הָעָם"**, פירוש: היתה לו קימה בעולם בירושת הארץ, ועושר וכבוד **"וַיִּשְׁמַן"**, ומזה יצא לו שיבעט **"וַיִּזְנֶה אַחֲרַי"** וגו' וכן אמר בסמוך (ט): **"כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת... כִּי אֲבִיאֲנִי... וְאָכַל וְשָׁבַע וְדָשַׁן וּפְנָה אֶל אֱלֹקִים אֲחֵרִים"**, הרי שהקדים שבע ודשן לזונה, כמו כן במה שלפנינו הקדים לומר וקם ואחר כך **"וַיִּזְנֶה"**. עוד ירצה, כי לא הדור ההוא עצמו יזנה אחרי **"אֱלֹקֵי נֹכַר"**, אלא הדור שיקום ממנו, וכן הוא אומר בספר 'שופטים' ע"ש. ■

"וּבְנֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ יִשְׁמְעוּ וְלָמְדוּ לִירְאָה" (לא יג)

מה שלא כתוב כאן ג"כ **"וַיִּשְׁמְרוּ לְעֲשׂוֹת אֶת כָּל"** וכו' כמו שכתוב לעיל, מבאר ה'משך חכמה': דהנה בתורה יש עשה ול'ת לכן על הגדולים אמר: **"יִלְמְדוּ וַיִּרְאוּ אֶת ה' "** וכו' זה סוד מרע שמירת ל'ת שע"ז שייך מורא. **"וַיִּשְׁמְרוּ לְעֲשׂוֹת"**, זה עשה טוב, קיום מצוות בעשה. אבל בקטנים מ"ע אינם חייבים מהת' דחינוך רק מדרבנן כדאיתא ב'נזיר', אבל קטן האוכל נבילות שב"ד מצווין להפרישו עיין בשו"ע (או"ח שמג) כתוב בקרא: **"יִשְׁמְעוּ וְלָמְדוּ לִירְאָה"** דהיינו: לפרוש מהאיסור. אבל קום ועשה אינן חייבים מה"ת.

אי לזאת, חוב גדול על כל הצבור שומרי תורה ומצוות, אשר כבוד שמים נוגע ללבם, לחזק בדקי היהדות, ובמיוחד ללמד תועים בינה, ולקרב רחוקים לחיק היהדות, יארגנו כל קהילות ישראל בראשות הרבנים להקדיש כל אחד לפחות ערב אחד בימים אלו, לצאת באזור הקרוב, ולבקר מספר משפחות שהתרחקו מחיי תורה, ולשוחח עמם בידדות מתוך אהבה ולהסביר להם יסודות האמונה ועיקר המצוות כל אחד כפי הבנתו, ולעוררם לחזור בתשובה. וה' יהיה בעזרנו, להקים עולה של תורה, ויחתמנו לחיים טובים ולשנת גאולה וישועה'. אלעזר מנחם מן שך יעקב ישראל קנייבסקי חיים שמואלביץ

שנת השמיטה

האם אזלינן בתר הלואה או בתר המלוה בשמיטת כספים?

שביעית משמטת, משום דכל דליתא בכלל שמיטה בתחלתו, תו לא משמט גם בסופו, אפשר דשאני הכא, כיון ששניהם ישראלים וחייבים במצוות, אמרינן שגם בתחלת ההלואה נקבע הדין ששביעית תשמט אם יהיו בסוף שביעית בא"י.

גם מהרה יבנה המקדש, ויש להסתפק אם שביעית תשמט מהתורה גם בהלואות שקדמו לכך. וגם אפשר דבמקום שנוהג שביעית מהתורה תו לא תיקנו כלל חכמים, ולא תשמט אפילו מדרבנן.

שאלה נוספת: האם יכול גם הלואה לכתוב פרוזבול?

תשובה: כתב בשו"ת מנחת שלמה (א מז): לכאורה נראה, שאם המלוה עברייני וחשוד על השביעית, ואע"פ שאינו עושה פרוזבול הוא נוגש ומכריח את הלואה לפרוע, דיכול הלואה להציל אותו ואת עצמו מעבירה ע"י זה שהלואה יכתוב פרוזבול וימסור חובותיו לבי"ד לגבות ממנו עבור המלוה.

ועיין ב'משנה ראשונה' (י ה) שסובר: שגם הלואה יכול לכתוב פרוזבול. ■

שמטת כספים נוהגת בחו"ל, איך הדין אם המלוה בחו"ל והלוה בא"י. ולענ"ד אין זה פשוט שצריכים לילך בזה דוקא אחר המלוה, כי יש גם מקום לומר שאסור לנגוש לזה שבא"י ושביעית משמטת אף אם המלוה הוא בחו"ל.

גם צ"ע אם הולכים אחר שעת ההלואה או תלוי רק בסוף שנה שביעית אם הם בארץ או בחו"ל. ואע"ג דעכו"ם שהלואה לישראל ואח"כ נתגייר, או קטן והגדיל, אין

מערכת 'הברותא'
מיוחדת ל'גנזי המלך'

שאלה: מלוה ולוה שהיו במקומות מרוחקים, לפי איזה זמן משמטת השביעית?

תשובה: כתב בספר שו"ת 'מנחת שלמה' (א מז): יש להסתפק במלוה שנסע מא"י לחו"ל, וכגון שנסע לארה"ב אשר שם מתאחר היום ביחס לא"י בז' או ח' שעות, ובשעה שאצל הלואה הוא בא"י כבר שקעה חמה והתקדש חג, עדיין אצל המלוה חצות היום של ערב שביעית, ויש לדון, אם יכול אז המלוה לכתוב פרוזבול או לא, האם אזלינן בתר מלוה, שאצלו עדיין ערב שביעית, או אזלינן בתר לוה, שכבר קידש היום וכבר נשמט החוב?

וכידוע הסתפקו כעין זה לענין בל יראה וביטול חמץ לאחר זמן איסורו, וכן לענין שביטת בהמתו בשבת, ואין זה ענין לכאן. וכמו כן יש להסתפק להסוברים שאין

חדש!!!

בס"ד

מילים:
הרב אמנון יצחק
זמר: ארז יחיאל
לחן, עיבוד והפקה מוסיקלית:
אודי דמארי

יצחק עולה תמימה

דרשומר

בס"ד

מילים:
הרב אמנון יצחק
זמר: ארז יחיאל
לחן, עיבוד והפקה מוסיקלית:
אודי דמארי

דרשומר

ניתן לרכוש במשרדי 'שופר'
מתתיהו 10 בני ברק
טל. 03-6777779

יצחק
עולה
תמימה

שידוכים באמונה
ואהבים בין שולמות

משרד שידוכים למגזר החרדי והדתי לאומי
 חוצים שנקצור לכם אמנא ארזיוונק?
 חוצים שנקבר הרהבה פרטיס למענכ?
 הרשותנו נצניק רהים
 הרחהו האלי יעליק ונאליק
 כי אלנו בסיד אשדכס האונר

180
 311 יושק
 37 אלו האזק

אפטיס והימלה

1599-500-811

יעמדו על הברכה

מארקו בן אלידה
 יזכה לעלות ארצה
 עם כל משפחתו בקרוב

סטפאנו בן פראנקה
 יצליח בכל עסקיו

להצלחת משפחת אבני
 בריאות פרנסה טובה ושנה טובה

50% הנחה עד ערב סוכות

מחיר ב-ש"ח	קלטות אודיו
1	1 קלטת טייפ
מחיר ב-ש"ח	1 קלטות וידאו
2	1 קלטת וידאו
20 40	10 וידאו ומעלה לפי-
70 100	מיני סמינר (10 קלטות וידאו)
מחיר ב-ש"ח	תקליטורים לצפיה במחשב
15 30	תקליטור בודד
20 40	סמ 2 תקליטורים
25 50	סמ 3 תקליטורים
30 60	סמ 4 תקליטורים
100 200	10 תקליטורים
מחיר ב-ש"ח	שונות
25 50	1 תקליטור DVD
50 100	2 תקליטור DVD
200 400	10 תקליטור DVD
5 10	1 תקליטור שמע
500 1000	ספריית שופר 3-MP (cd 400)
25 30	תקליטור תהילים MP-3 תימנית
50 100	תקליטור תהילים תימנית 11 יח'

ניתן להשיג בטלפון 03-6777779
או במשרדי שופר רח' מתתיהו 10 ב"ב

להרויח בגדול!
בתכנית:

'כח כפלים'

מלאו הוראת קבע זו על סך \$28*
ותקבלו חינם:

'גנזי המלך'

CD's

טיולים

סעודה

סופ"ש

הוראה לחיוב חשבון לתוכנית 'כח כפלים' למשך שנה מינימום

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסניף _____
 1. אני/ו הח"מ שם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ח.מ. _____
 רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בבית _____ פלאפון _____

מס' חשבון בבנק		סוג חשבון	קוד מסלקה
2	3	9	2
קוד מוסד	2	3	9
קוד בנק	סניף	קוד מסלקה	בנק

נתון/ים לזכר כי בזה הוראת לחיוב חשבון/נו ה"ל בסומכם, בנין תרומתי ל"שומר" בסכומים ובמועדים שיומציאו לכם מודי מעם בפעם באמצעי מנג'ר, או רשימות ע"י "שומר" כמפורט מטה ב"פרטי הוראת".
 2. יודיע ל/נו כי, א. הוראת זו ניתנת לכפול ע"י הודעת מסמי-מאנו בכתב ללנו ול"שומר" שתוכנס לתוקף-יום נסיקום אחד לאחר פינוג ההודעה בבנק וכן ניתנת לכפול ע"י הוראת כל דיון ב. אהיה/נחות
 רשאי/ים לבטל מראש חיוב מסוים ובלעד, שחודעה על כך תוסף על יד/נו לכנס בכתב, לפחות זום נסיקום אחד לפני סגור החיוב. 3. אהיה/נחות רשאי/ים לבטל חיוב, לא יותר מתשעים ימים סמוך החוב,
 אם אוכזר/נכות לכנס, כי החיוב אינו תואם את המעדים או הסכומים שנקבעו בכתב הוראת, אם נקבעו. 4. יודיע ל/נו כי המרטים יצוינו בכתב הוראת ומילויים, הם נושאים שעל/נו להסדיר את
 המסוב. 5. יודיע ל/נו כי סכומי החיוב ע"י הוראה זו, יופיעו בדפי החשבון וכי לא תישלח ל/נו ע"י הבנק הודעה מיוחדת בנין חיובים אלה. 6. הבנק יפעל בהתאם להוראות בכתב הוראה זו, כל עוד מצב
 החשבון יאפשר זאת, וכל עוד לא תהיה מגיעת תוקפת או אחרת לביצוע. 6. הבנק רשאי להוציא/נו מן ההסדר המפורט בכתב הוראה זו, אם תהיה לו סבה סבירה לכך, ויודיע ל/נו על כך מיד לאחר קבלת
 החלטתו, תוך גיון הסיבה. 7. לא כאשר ל"שומר" בסמך המחבר לזו, קבלת הוראות אלו מומי/מאנו.

פרטי הוראה:
 1. סכום החיוב ומועדו, יקבע מנה לזכר ע"י "שומר" ע"י הנסיקות לנביעכם.
 2. פרטי החיוב: (מנו באשבעת התאריכה) _____
 \$ 28 זכאות ל'חיד _____
 \$ 56 זכאות ל'זוג _____

לחייב בתאריך: _____
 20 לחודש _____ 30 לחודש _____

תחיתם בעל/י החשבון _____

תורם נכבד, ש"ם לבנו: הוראה לחיוב חשבון זו אמורה להגיע לכונן דרך "שומר" עליך לשלוח את המוסם ל"שומר" ת.ד. 2711 בני ברק, טל: 03-6777779